

Málið um bygging av spesialskúla til 1. viðgerð

Kjartan Mohr: takkaði landsstýrinum fyri, at hetta týðningarmikla mál var lagt fram á tingborð.

Tað hevur verið nakað av diskussión í bløðunum um henda skúla, men ikki altíð líka sakligt; men eg fari at biðja tingmenn taka væl undir við hesum stóra máli og hjálpa til, at tey í samfelag okkara, sum hava verið rakt av onkrum brekið, tað kann hava verið stórt ella minni stórt — hoyra illa — siggja illa — ella á annan hátt brekað — vit hava stóra samkenslu við teimum; nú vildi tað so illa til, at Havnar kommunu noyddist at siga skúlan upp, sum annars er alt ov trøngur í forvegin. Og vitugu siga, at lærarnir, sum allirugu hava eykaútbúgvingu vera foddir við hesum gávm at taka sær av teim brekaðu. Eg skjóti upp, at málið fer í sosialu nevndina.

J. Fr. Øregaard: Okkara flokkur vil taka undir við hesum máli, sum vit allir vóna fer at fáa eina góða og sakliga viðgerð.

Tað kom herfyri eitt mót-mælisskriv fyri tingið frá Føroya kommunufelag — so vilt eg veita hava teir viðgjørt tað í landsstýrinum, so vit gera einki við tað her í tinginum.

Vit eru samdir um, at stórus tørvur er á einum slíkum skúla, og vit eru takksamir fyri, at tann bólkurin av fólka okkara, sum hevur brúk fyri einum slík

um skúla, eisini kann verða verðandi her heima, í staðin fyri sum fyrr, tá vit noyddust at senda tey av landinum.

Nú vita vit, sum ferðast við bátunum, at børnini, sum ganga á spesialskúlan, sleppa heim hvønn leygardag, um tey leggja í tað, og sleppa aftur í skúla mánamorgun, hetta man avgjört vera tað besta fyri børnini, og hesum eiga vit at vera takksamir fyri. Eitt eiga vit eisini at minnst til, og tað er, at skúlin ikki bert hevur næmingar í undirvísingarskyldugum aldri, eisini næmingar undir og yvir henda aldur, ja eisini tilkomin fólk fáa góða undirvísing har.

Eg haldi, at málið eigur at fara í skúlanevndina og har fáa eina góða og skjóta viðgerð, tí nú hastar.

Hákon Djurhuus: Tað sigur seg sjálvt, at tankin aftanfyrir er góður. Følismissessiga megu vit bota um hesi viðurskifti. Málið má fáa eina gjøllari viðgerð, soleiðis at vit koma at fáa nakað at siga viðvíkjandi bygging av hesum skúla.

Undirvísing av einum parti av hesum næmingum kundi ligið undir fólkaskúlanum.

Okkara flokkur vil geva málunum eina góða og sakliga viðgerð — eg skjóti upp, at málið verður beint í figgjarnevndina, tí hetta er eitt mál, sum kostar nógvan pening — annars taki eg fult undir við loTINGSformanninum.

Fr. Hansen: Okkara flokkur tekur undir við málinum. Annars skilji eg ikki, hvi skúlin ikki bleiv, so sum hann hevði verið rikin. Tjóðveldisflokkurin hevur ta prinsipiellu støðu, at vit sjálvir skuldu góðið tað, tað kostar at geva teim brekaðu eina góða undirvísing; men vit vita, at vit ikki hava fleirtal aftanfyrir okkum, og tí vilja vit taka undir við fyriliggjandi uppskoti.

Jóhan Poulsen: Tann vanliga metanin úti millum fólk er tann, at fólkaskúlin, sum nú hevur fingið fólk við serútbúgving, kann taka sær av einum parti av teimum, sum ganga á tann sokallaða spesialskúlan. Tí tað vita øll, sum fást við skúla og undirvísing, at børnini skulu sleppa at vera í teirra egna miljø, um tey skulu trivast — heima har tey eru fodd — og verða sum longst hjá foreldrunum.

Hin sokallaði spesialskúlin kann so taka sær av teim ringastu tilfellunum.

Hetta mál má umhugsast út í æsir og má fáa eina sera gjølla viðgerð í nevnd.

Flokkur okkara vil geva tí eina sakliga viðgerð.

Hilmar Kass: Eg skjóti upp, at málið verður viðgjørt í skúlanevndini. Tað verður vist á, at hetta er eitt stórt figgjarmál, men eg meti tað, sum eitt stórt og týðningarmikið skúlamál.

Allir eru í dag samdir á tingi um, hvussu stóran týðning hesin skúli hevur havt. Tá tað verður vist á, at fólkaskúlin hevur fingið lærarar við serútbúgving knýttar til skúlarnar, so hevur hesin ikki tey úrslit

at vísa á — eg vænti ikki tað gongur, men vit vita harafturimóti, hvussu tað hevur eydnast hjá spesialskúlanum at fáa góð úrslit.

Vón mín er, at nevndin gevur málinum eina góða viðgerð, men ikki drúgva, tí málið hastar.

Síðani svaraði ríkisumboðsmaðurin Mogens Wahl uppá onkran fyrispurning frá tingmonnum um fordeilingina av byggi- og rakstrarútreiðslunum, sum eru settar 25 pst. til landskassan rest til statin.

Ríkisumboðsmaðurin: Tað eru tingmenn, sum hava spurt, hvussu vit eru komin til tað talið 25 pst. til landskassan í byggikostnaði og rakstarkostnaði. Jú, tað siggja tingmenn á síðu 27-28-29 í »betænkningene« frá 9 mannevndini. Tað er í summum forum soleiðis, at næmingar eru 100 pst. undir forsiorg og í øðrum forum bert partvis — og uppafur í øðrum forum soleiðis, at næmingarnir koma frá fólkaskúlanum bert fyrri styri tíð — og so hava vit bytt upp og funnið fram til hetta lutfallið.

Jákup Lindenskov: Tað gleðir meg, at málið hevur fingið so góða undirtøku, sum tað eisini hevur uppiborið. Tá spurt var um mót-mælisskrivið frá Føroya kommunufelag, so kann eg upplýsa, at landsstýrið hevur havt fund saman við 9 mannevndini og umboðum frá Føroya kommunufelag. Eg haldi ikki, at tað er nokur grund til at endurgeva samráðingarnar her; men nevndin, sum viðgerð málið, sum her fyriliggur, skal

Fr. J. F. KJØLBRO,
hellsola
tlf. 5396-5489-5491

fáa referat av fundinum. Men so mikið kann eg siga, at Føroya kommunufelag viðgækk at tørvur var á skúlanum (spesialskúla.)

Í morgin verður fundur í skúlanevndini kl. 16, so mín vón er, at málið kemur í hesa nevnd, og fer eina skjóta og góða viðgerð.

LoTINGSform. J. Fr. Øregaard: Hevði Kjartan Mohr viljað fráfallið uppskot um at lata málið at fara í sosialu nevndina og Hákon Djurhuus uppskot sitt um figgjarnevnd, so fer málið úttan atkvøðu í skúlanevnd.

Tað varð so gjørt, og boðað varð til fundar í skúlanevndini

Í skúlanevndini sita: J. P. Thomassen, Peter F. Christensen, Finnboi Isaksen, Knút Wang og J. Fr. Øregaard.

Umframt nevndina skuldu skúlastjórni á spesialskúlanum Ditlev Olsen og skúlaráðgevarin fyri serundirvísing í fólkaskúlanum verða við á fundi.

Hvør var Lenin og hvaðani kom hann?

Eftir N. Krupskaju

Faðir Lenins (Vladimir Iljiti), Ilja Nikolajeviti, var av fátækum fólki og kom frá eini smáborgaragafamilju í Astraham. Frá tí at hann var sjeý ára gamal, var hann foreldraleysur, og bert tí at eldri bróðurin hjálpti honum og gav sinni seinastu oyru til útbúgving hansara, og bert tí at hann hevði óvanliga góð evnir og var dugligur at arbeiða, eydnaðist tað honum at fáa nakað burtúrur, og hann tók lærarapróg og síðani prógv frá Kazan-universitetinum í 1854. Hann gjordist uppallari. Fyrst undirvísti hann í fysikk og matematikk í eldru flokkunum á adalmannastovnunum í Penzas, síðan gjordist hann lærari á dreingja- og gentustudentaskúlanum í Nizjnij Novgorod, og har næst gjordist hann skúlastjóri á einum studentaskúla og upp aftur seinni adalstjóri fyri fólkaskúlarnar í Simbirska.

Áðrenn Ilja Nikolajeviti byrjaði at arbeiða innan ríkisumboðsmannafyriritingina í Sim-

birska, dugdu bert nakrir fáir bóndir í hesum landspartinum at lesa og skriva. Við stríði og strevi eydnaðist tað Ilja Nikolajeviti at fáa talið av skúlum upp á 450; saman við lærarunum gjordi hann eitt ógvuliga stórt arbeiði. Tá í tíðini vóru skúlarnar ikki bert opnaðir eftir boðum frá mynduleikunum; nei, ein mátti ferðast til pláss í einum skramblandi hestavogni, gista á verthusum, skeldast við landsløgrelgumenn og kalla bóndirnir saman til fundar. Lenin var iðin eftir at hoyra pápan siga frá søgum um tey fjar-skotnu plássini. Meðan hann var smádrongur fekk hann eisini nógv at vita frá barnagentuni, sum honum líkaði sera væl og frá mammoni, sum var uppvaksin úti á landinum.

Meðan Lenin gekk á studentaskúla, var F. M. Kerenskij (pápi at A. F. Kerenskij, tí sosialkollveltingarhugaða forsetisráðharranum í bráðfeingistjórnini í 1917.) rektari har á skúlanum. Hann undirvísti eisini

ini í bókmentum. Kerenskij gav altíð Lenin ug. fyrri stílar-nar. Men einaferð, tá hann gav stílar aftur, segði hann ónoðgur við Lenin: »Hvorjir eru teir kúgaðu samfelagsbólkarnir, sum tú skrivar um — finnst teir her í landinum?« Hinir næmingarnir vildu sleppa at siggja, hvussu nógv Kerenskij hevði givið Lenin fyrri stílin, men har stóð hóast alt ug.

Uljanov-familjan var stór familja við seks børnum — tað var so mikið millum teirra, at tey so at siga vuku upp hvørt í sær. Anna og Aleksander vóru elst, síðani komu Lenin (Vladimir) og Olga, og at enda tey yngstu, Dmitrij og Marija. Lenin og Olga vóru sera góð systkin og speldu saman, meðan tey vóru børn; tá tey vóru eitt sindur eldri, løsu tey Marx saman. Í 1890 fór Olga á eitt hægri læreriskóla fyri kvinnur í Petersburg, og har doyði hon av tyfus á vári 1891.

Alexander gjordist kollveltingarmaður og fekk sera stóra ávirkan á Lenin. Hann gjordist náttúrugranskari og fór at lesa á universitetinum í Petersburg.

Lenin í Stockholm á heimleið februar 1917.

Hann arbeiddi saman við kollveltingarmonnum og ráðgjörði enn tá móti systur sinni Onnu. Hetta tósði hann tó ikki um, hvussu bróðurin, sum fyrirkeiði rígerð um lidormar, fjaðrist við ornum frá tíðliga á morgni, kannaði teir undir sjóneyku og gjordi royndir, hugsaði hann: »Nei, bróður mín verður ongantið kollvelt-

hann kundt tosa við um hetta. Bróðurin tósði treyðugt við Lenin seinasta summarið, hann var heima, og tá Lenin sá seinasta summarið hann var heima. Men Lenin hevði góðan hug at tosa við onkran um teir tankar, sum komnir vóru honum í huga. Á studentaskúlanum fann hann ongan, sum